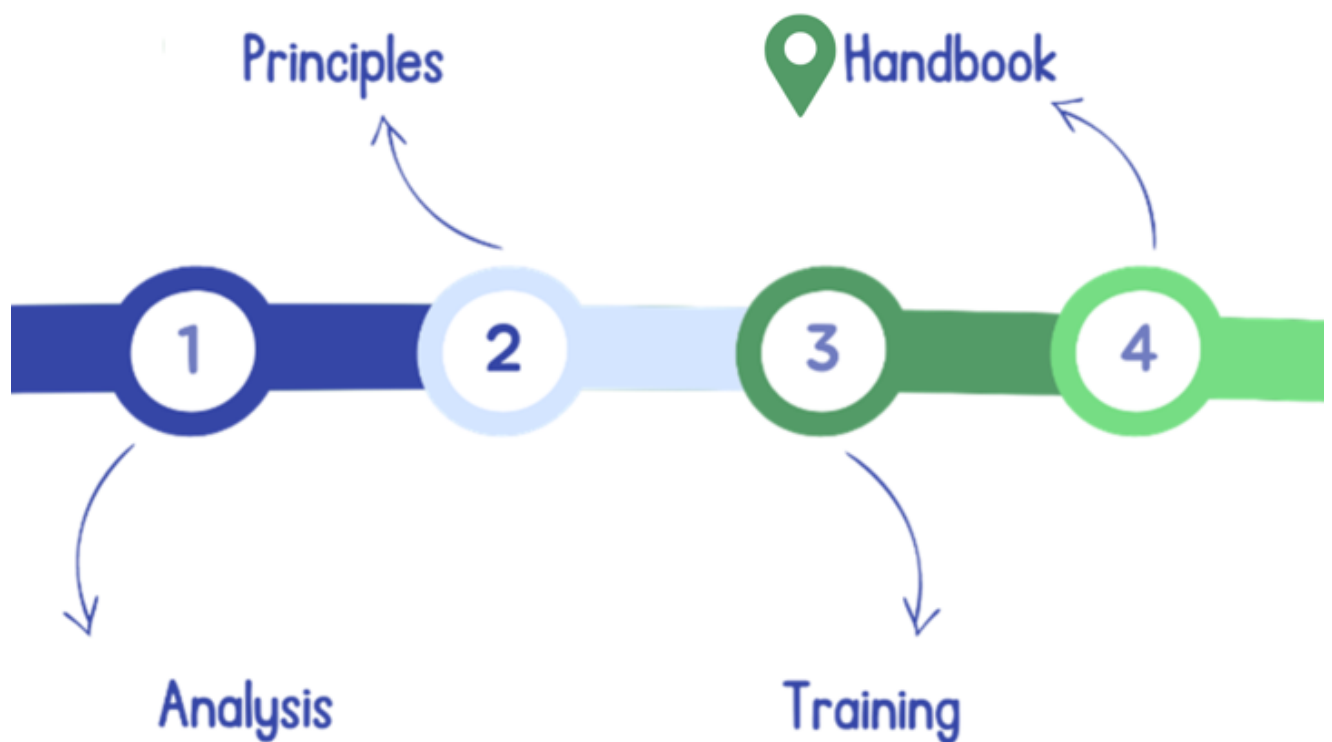

VODIČ ZA EDUKATORE U
KONTINUIRANOM PROFESIONALNOM
RAZVOJU

Urednice: Jerneja Jager, Petra Bozovičar

Autori: Jerneja Jager, Petra Bozovičar, Marina Matešić, Aljoša Rudaš¹

Dizajn: Jerneja Jager, Petra Bozovičar

Godina: 2024

PIQET – Principi kvalitetnog profesionalnog razvoja odgojno obrazovnih djelatnika je Erasmus + projekt kojeg provode partneri Pedagoški inštitut u Sloveniji, Pučko otvoreno učilište Korak po korak u Hrvatskoj i Međunarodna Korak po korak asocijacija.

Tekst nije lektoriran.

¹ Autori su jednako doprinijeli ovom radu.

SADRŽAJ

Uvod.....	4
Okvir i definicija kontinuiranog profesionalnog razvoja.....	4
Okvir kontinuiranog profesionalnog razvoja KPR edukatora.....	5
Razlozi zašto uložiti u KPR edukatore	5
Dobrodošli u PIQET transformativni put.....	7
Tko je pozvan?	7
Kako započeti PIQET transformativni put?	7
Komponente PIQET transformativnog puta	9
Nadahnite se PIQET primjerima za transformaciju svoje prakse	10
Izvori.....	21
Prilozi.....	22
Prilog 1.: Transformativni plan (obrazac)	22
Prilog 2.: Smjernice za refleksivnu raspravu	22
Prilog 3.: Opis profesionalnih zajednica učenja (PZU)	22
Prilog 4.: Primjeri KPR događaja (edukacija) iz Hrvatske i Slovenije	22

Uvod

Izgradnja snažne, pouzdane i visokokvalitetne radne snage u odgoju i obrazovanju donosi pozitivne rezultate koji značajno utječu na dobrobit djece i omogućuju njihov sveobuhvatan i zdrav razvoj. Stoga ulaganje u kontinuirani profesionalni razvoj profesionalaca u odgoju i obrazovanju, uz promoviranje visokokvalitetnih programa profesionalnog razvoja, mora ostati visoko prioritarno područje relevantnih dionika.

PIQET duboko uranja u kontekst kontinuiranog profesionalnog razvoja i istražuje ulogu profesionalaca koji pružaju mogućnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja u odgoju i obrazovanju. Zašto? Zato što profesionalni razvoj edukatora koji vode događaje kontinuiranog profesionalnog razvoja ne dobiva dovoljno pažnje u istraživanjima i stručnoj diskusiji te samim time ne dobiva priznanje kada se raspravlja o složenosti kvalitete u odgoju i obrazovanju.

PIQET koristi pojam edukatora kontinuiranog profesionalnog razvoja – skraćeno KPR edukatora. On se odnosi na profesionalce u ulozi pružanja i provođenja različitih mogućnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja za odgajatelje, učitelje i druge stručnjake. KPR edukatori najčešće, ovisno o kontekstu zemlje, djeluju u ulozi trenera, predavača, mentora, facilitatora učenja, moderatora te mnogih drugih. U PIQET-u želimo prepoznati i cijeniti raznolikost i bogatstvo uloga, profila i profesionalnih pozicija koje ovi visoko kvalificirani stručnjaci zauzimaju.

Okvir i definicija kontinuiranog profesionalnog razvoja

Kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) je proces kontinuiranog profesionalnog rasta, unapređenja i cjeloživotnog učenja koji se vrlo često odnosi se na proces razvijanja, održavanja i njegu znanja, vještina, stavova i vrijednosti omogućujući profesionalnu učinkovitost i izvrsnost u izvedbi nakon temeljne ili pripravničke obuke (Urban et al., 2011; Europska komisija, 2013, 2019; ISSA 2019).

KPR igra ključnu ulogu u postizanju visokokvalitetne prakse u odgoju i obrazovanju. Preporuke stručnjaka u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju Europskoj komisiji (2018) naglašavaju važnost prepoznavanje profesionalnosti radne snage kako bi se poboljšala kvaliteta pružanja usluga. Profesionalni razvoj u velikoj mjeri utječe na kvalitetnu pedagošku praksu osoblja i rezultate djece. Razvijanje visokokvalitetnih obrazovnih i KPR programa za svo osoblje koje radi u odgoju i obrazovanju (odgajatelji, učitelji, asistenti, njegovatelji i dr.) pomaže u stvaranju zajedničke agende i razumijevanja kvalitete (Europska komisija, 2014).

Kontinuirani profesionalni razvoj je kontinuirani proces u kojem profesionalci u različitim kapacitetima imaju priliku razvijati svoj profesionalni potencijal, njegovati svoje vještine i razvijati potrebne kompetencije tijekom svog profesionalnog angažmana u praksi.

On pomaže profesionalcima da budu u toku s najnovijim istraživanjima i trendovima kako bi mogli integrirati najprikladnije i najučinkovitije strategije u svoju praksu i težiti kvaliteti. Također pomaže profesionalcima da grade odnose s kolegama i pristupe profesionalnim mrežama. Ovo potiče njihov

rast i razvoj kao profesionalaca i pomaže im da budu informirani, izazvani i pripremljeni za bilo kakve promjene u području odgoja, obrazovanja i šire.

Okvir kontinuiranog profesionalnog razvoja KPR edukatora

Kontinuirani profesionalni razvoj važan je u karijeri svakog profesionalca. Postoje brojni razlozi zašto on igra ključnu ulogu u podizanju kvalitete usluga i programa te omogućuje osobni razvoj i rast. Jednako je važno u tome tko pruža i vodi mogućnosti kontinuiranog profesionalnog razvoja. Edukatori događaja kontinuiranog profesionalnog razvoja – skraćeno, KPR edukatori, stručnjaci su koji provode, olakšavaju i uvode mogućnosti profesionalnog razvoja na radnom mjestu u cijelom obrazovnom spektru. U PIQET-u se posebno fokusiramo na KPR edukatore koji pružaju mogućnosti profesionalnog razvoja za praktičare u odgoju i obrazovanju (za djecu do 10 godina) i posebno nas zanima njihov kontinuirani profesionalni razvoj, kao i procesi zapošljavanja i selekcije.

KPR edukatori su stručnjaci koji dizajniraju, provode, olakšavaju i vode mogućnosti profesionalnog razvoja na radnom mjestu u odgoju i obrazovanju. Iako velika većina istraživačkih radova i druge relevantne literature koja se fokusira na profesionalni razvoj ističe važnost profesionalnog razvoja za praktičare (učitelje, odgajatelje, asistente, itd.), pojam je jednako važan i za KPR edukatore, o čemu je literatura oskudna. Stoga je uloga PIQET-a dati vidljivost ovoj temi i uvesti je u diskusiju s ciljem razvijanja principa kvalitete koji će voditi KPR edukatore i organizatore KPR događaja u postizanju, održavanju i njegovanju kvalitetnih mogućnosti profesionalnog rasta samih KPR edukatora.

KPR edukatori odgovorni su za razvijanje profesionalnih vještina i znanja drugih, u našem slučaju stručnjaka u odgoju i obrazovanju, no istraživanje o profesionalnom razvoju KPR edukatora je ograničeno. Velik dio postojećeg istraživanja fokusira se na učinkovitost KPR programa, a ne na učinkovitost i kvalitetu izvedbe KPR edukatora koji programe provode. Stoga postoji potreba za daljnjim istraživanjima kako bi se bolje razumio profesionalni razvoj KPR edukatora.

Razlozi zašto uložiti u KPR edukatore

Dok većina istraživačkih radova i druge relevantne literature koja se fokusira na kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) naglašava važnost KPR-a za profesionalce (nastavnike, edukatore, praktičare, asistente i dr.), pojam koji označava jednaku važnost KPR-a za edukatore KPR-a i dalje je rijedak. Edukatori KPR-a trebali bi započeti svoj vlastiti specifični KPR odmah nakon ulaska u svoju profesiju KPR edukatora i nastaviti tim putem kao proces cjeloživotnog učenja, baš kao što to očekujemo od nastavnika, kako bi bili u mogućnosti pružiti visokokvalitetne KPR mogućnosti, budući da njihova kvaliteta utječe na kvalitetu u ustanovama odgoja i obrazovanja.

1. RAZLOG

KPR igra ključnu ulogu u postizanju visokokvalitetne prakse u odgoju i obrazovanju. Profesionalni razvoj značajno utječe na kvalitetnu pedagošku praksu profesionalaca i postignuća djece. Razvijanje visokokvalitetnih obrazovnih i trenerskih programa za sve stručnjake u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (ECEC) pomaže u stvaranju zajedničke agende i razumijevanja kvalitete (Europska komisija, 2014.), gdje su **dobro educirani i motivirani stručnjaci u središtu**.

Oni osiguravaju da visoko kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje bude dostupan svima, uzimajući u obzir mogućnosti za sudjelovanje u kvalitetnim prilikama za kontinuirani profesionalni razvoj.

Saznajte više o tome u **PIQET analizi** u kojoj se možete upoznati s najnovijim istraživanjima i spoznajama o prilikama za kontinuirani profesionalni razvoj edukatora.

2. RAZLOG

Visokokvalitetni KPR ovisi o jasno definiranim ciljevima i kompetentnim edukatorima. Kao rastuća profesionalna skupina, edukatori za kontinuirani profesionalni razvoj sve su svjesniji potrebe za stalnim radom na svojim kompetencijama kao cjeloživotni učenici i praćenje najnovijih razvoja i spoznaja u svom području (Swennen & Klink, 2009.).

Upoznajte se s **PIQET principima** u kojima možete naučiti više o indikatorima kvalitete. KPR edukatori mogu koristiti PIQET principe za unapređenje svojih kompetencija i poboljšanje svoje prakse, dok pružatelji kontinuiranog profesionalnog razvoja mogu usvojiti PIQET principe za zapošljavanje, odabir i podršku KPR edukatora te za zagovaranje javnih politika na nacionalnoj, EU i međunarodnoj razini.

3. RAZLOG

Iako su PIQET principi namijenjeni zapošljavanju, odabiru i kontinuiranom profesionalnom razvoju KPR edukatora, njihov glavni cilj je promicati osnovno pravo na kvalitetno obrazovanje i mogućnosti koje ono donosi za razvoj i uspjeh sve djece i odraslih.

Namjera je PIQET principa da korist od kvalitetnog odgoja i obrazovanja imaju djeca, njihove obitelji i cijele zajednice, jer PIQET snažno podržava socijalnu pravdu, jednakost i uključivanje u svim sektorima koji pružaju usluge za djecu.

Steknite dublje razumijevanje **PIQET programa**, gdje su predstavljene i druge teme koje koriste djeca, njihovim obiteljima i cijelim zajednicama.

Dobrodošli u PIQET transformativni put

PIQET nastoji pružiti sveobuhvatan, fleksibilan i svrhovit okvir za razumijevanje kvalitete izvedbe, omogućujući KPR edukatorima da kontinuirano unapređuju svoju praksu i doprinosu ukupnoj kvaliteti KPR-a u svom području. Vjerujemo da je ovaj **transformativni put** stalni proces koji se odvija u obliku ciklusa samopoboljšanja, koji uključuje samorefleksiju, obogaćivanje znanja, izgradnju zajedničkog razumijevanja kvalitete, dizajniranje obrazovnih putova i transformaciju prakse.

Tko je pozvan?

PIQET transformativni put otvoren je svakom KPR edukatoru koji je voljan reflektirati svoju vlastitu praksu i potpuno se posvetiti samopoboljšanju.

Pružatelji KPR-a, obrazovni koordinatori ili bilo koja druga zainteresirana strana koja je voljna uvesti interne politike osiguravanja kvalitete također su pozvani krenuti tim putem.

PIQET priručnik također može poslužiti kao resurs za pružatelje KPR-a i KPR edukatore u zagovaranju kvalitetnog KPR-a odnosno u zagovaranju razvoja politika osiguravanja kvalitete u području zapošljavanja i selekcije edukatora KPR-a.

Kako započeti PIQET transformativni put?

PIQET transformativni put je ciklički proces, sastavljen od komponenata, koje vode KPR edukatore od jedne točke ciklusa samopoboljšanja do druge. To je međusobno povezani ekosustav u kojem svaka komponenta podržava i unapređuje druge.

Put(evi) mogu biti ciklični kao što je prikazano na slici *PIQET transformativni put*, no budući da KPR edukatori mogu imati različite uloge (treneri, savjetnici, mentori itd.), njihovi transformativni putovi mogu se razlikovati. Svaki KPR edukator stoga je slobodan odabrati put(ove) s komponentama prema vlastitim potrebama i prilagoditi ih kako bi služili njihovim specifičnim zahtjevima.

Komponente koje "asfaltiraju" transformativni put(ove) opisane su u nastavku.

Slika: PIQET transformativni put

Komponente PIQET transformativnog puta

PIQET transformativni put uključuje nekoliko komponenata koje se mogu prilagoditi kako bi služile specifičnim potrebama svakoga tko na njega kreće, no dvije komponente moraju biti implementirane u svaki ciklus samopoboljšanja. Te dvije komponente su *“Upoznavanje s PIQET principima”* i *“Biti agent promjena”*. Sve komponente opisane su u nastavku.

Upoznavanje s PIQET principima

U ovoj komponenti svatko tko kreće na *PIQET transformativni put*, prvo se upoznaje s sadržajem PIQET principa. Refleksivna pitanja koja prate svaki od [PIQET principa](#) mogu pomoći u ovom procesu.

Obogaćivanje svog znanja

Ova komponenta namijenjena je obogaćivanju znanja edukatora. Na temelju početnog upoznavanja [PIQET principa](#) i refleksije na vlastitu praksu edukator KPR-a odlučuje koju PIQET temu želi dublje istražiti i više saznati o njoj. Sadržaji za daljnje učenje mogu se pronaći u [PIQET programu](#) (mini lekcije, aktivnosti, dodatni resursi), ili u bilo kojoj drugoj relevantnoj literaturi, programima usavršavanja itd.

Izgradnja zajedničkog razumijevanja kvalitete

Zajedničko razumijevanje kvalitete znači osigurati da svaki edukator koji koristi [PIQET principe](#) ima zajedničko i dosljedno razumijevanje kvalitete u pružanju prilika za KPR. To uključuje usklađivanje definicija i pristupa prema kvaliteti, kako bi naponi bili ujedinjeni i koherentni. Izgradnja zajedničkog razumijevanja kvalitete može se ostvariti kroz profesionalnu zajednicu učenja, ili korištenjem neke druge metode grupne refleksije.

Dizajniranje vlastitog transformativnog puta

KPR edukator razvija [Plan transformativnog puta](#) (pogledajte [Dodatak 1](#)) za poboljšanje i planira promjene koje želi implementirati.

Transformiranje vlastite prakse

KPR edukator implementira svoj [Plan transformativnog puta](#) ([Dodatak 1](#)) kako je razvijen u komponenti *“Dizajniranje vlastitog transformativnog puta”*.

Refleksija na vlastitu praksu

U ovoj komponenti, pojedinac reflektira na svoju vlastitu praksu koristeći refleksivna pitanja u [PIQET principima](#) ili [PIQET alat za samoprocjenu](#). Refleksija osigurava da ciklus samopoboljšanja bude iterativan, responzivan i kontinuirano unapređivan. Uzimajući u obzir rezultate [samoprocjene](#), *PIQET transformativni put* (ciklus samopoboljšanja) može nastaviti s komponentom *“Obogaćivanje vlastitog znanja”*.

Biti agent promjena

Kako postoji manjak znanja o važnosti ulaganja u kvalitetan kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) edukacija, kao i u zapošljavanje i selekciju kvalitetnih edukatora, poželjno je da KPR edukatori s

vlastitim iskustvom transformacije prakse inspiriraju druge edukatore da učine isto (prezentacije na konferencijama, podrška među kolegama, objavljivanje članaka o svom vlastitom transformativnom putu i slično). Ako njihova funkcija to omogućava, potičemo edukatore kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR) da postanu agenti promjena kako bi privukli veću pažnju donosioca obrazovnih politika u ovom području.

Nadahnite se PIQET primjerima za transformaciju svoje prakse

U ovom poglavlju predstavljene su neki primjeri *transformativnih putova* (ciklusa samopoboljšanja). Sigurni smo da bi se mogli pronaći mnogi drugi primjeri; u nastavku su samo neki kako bi inspirirali čitatelja PIQET priručnika.

U donjoj tablici prikazani su primjeri prema koristima i ciljnim skupinama. Ispod tablice svaki primjer je detaljnije predstavljen, ali i dalje otvoren za prilagodbe koje su potrebne.

	Primjeri	Koristi za edukatore KPR-a	Koristi za pružatelje KPR-a
1	Samorefleksija uz PIQET principe	- unapređivanje prakse na temelju samostalnog učenja i refleksije	- viša kvaliteta KPR mogućnosti/događanja
2	Suradnička (kolegijalna) refleksija s PIQET principima	- unapređivanje prakse na temelju učenja i refleksije u parovima	- viša kvaliteta KPR mogućnosti/događanja; - zajedničko razumijevanje PIQET principa
3	Grupna podrška uz PIQET principe	- unapređivanje prakse na temelju učenja i refleksije u grupi	- viša kvaliteta KPR mogućnosti/događanja; - zajedničko razumijevanje PIQET principa
4	Edukacija za KPR edukatore temeljena na PIQET principima	- stjecanje novog znanja - razvijanje novih kompetencija; - unapređivanje prakse na temelju samorefleksije	- informirano zapošljavanje, strukturirana selekcija i prilagođeni KPR za KPR edukatore temeljeni na PIQET principima; - uspostavljene interne politike osiguravanja kvalitete
5	Uvođenje KPR edukatora	- stjecanje novog znanja; - razvijanje novih kompetencija; - unapređivanje prakse na temelju samorefleksije	- zapošljavanje, selekcija i KPR edukatora temeljeni na PIQET principima; - uspostavljene interne politike osiguravanja kvalitete

Primjeri

1. SAMOREFLEKSIJA UZ PIQET PRINCIPE

Koristi za KPR edukatore:

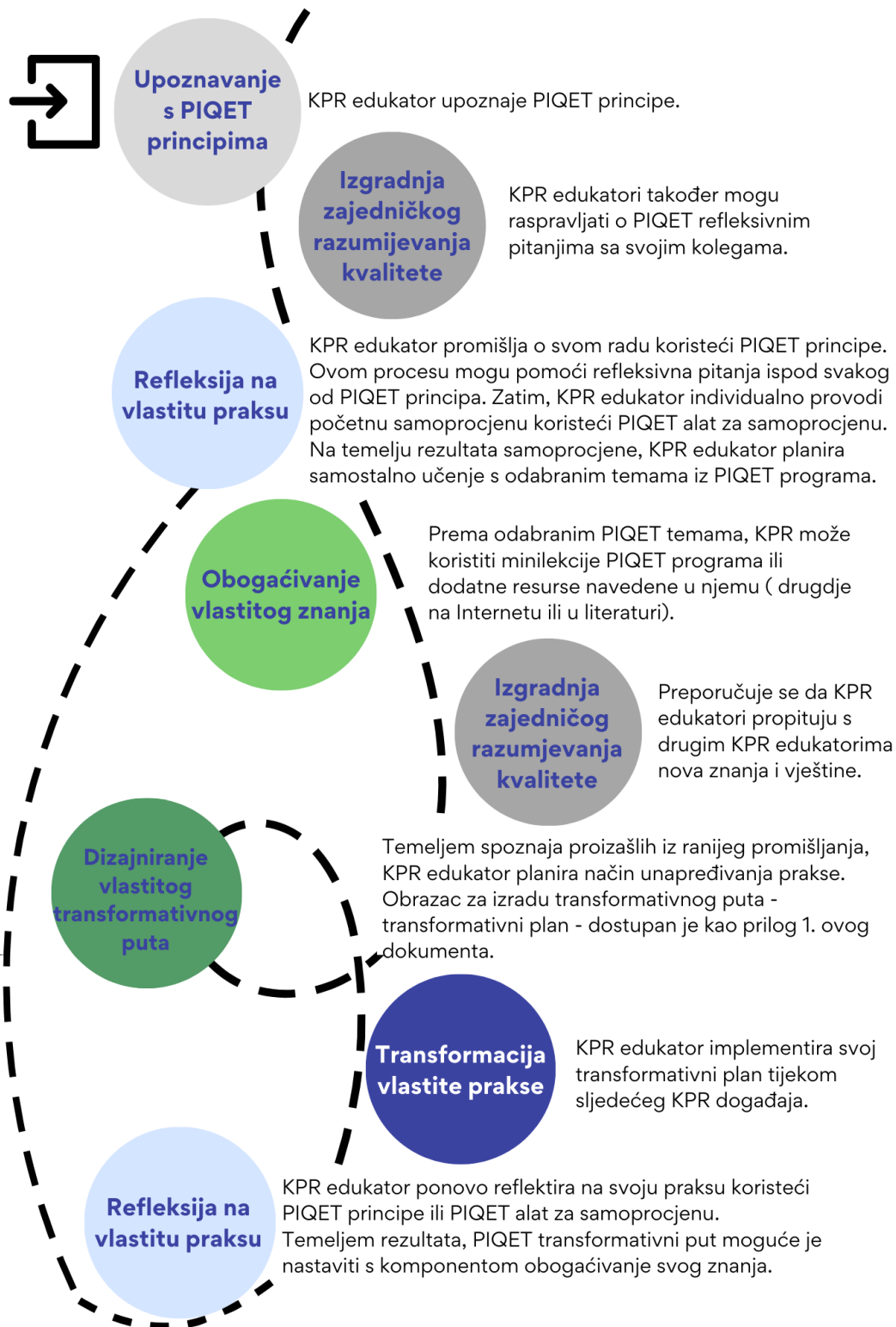
- unapređivanje prakse na temelju samostalnog učenja i samorefleksije

Koristi za KPR pružatelje:

- viša kvaliteta KPR mogućnosti/događanja

Savjeti za implementaciju samorefleksije uz PIQET principe

- Upoznajte sve PIQET principe kvalitete.
- Koristite refleksivna pitanja kao smjernice kroz vlastitu refleksiju.
- Posvetite vrijeme samorefleksiji; ne žurite.
- Fokusirajte se na jedan princip odjednom.
- Koristite [PIQET alat za samoprocjenu](#), kao i neki oblik vođenja evidencije o svom napretku (dnevnik, portfolio), prema osobnim potrebama i afilijacijama.

Ovdje možete pronaći više informacija o [PIQET principima ili PIQET programu](#) i [PIQET alat za samoprocjenu](#).

2. SURADNIČKA (KOLEGIJALNA) REFLEKSIJA S PIQET PRINCIPIMA

Prednosti za KPR edukatore:

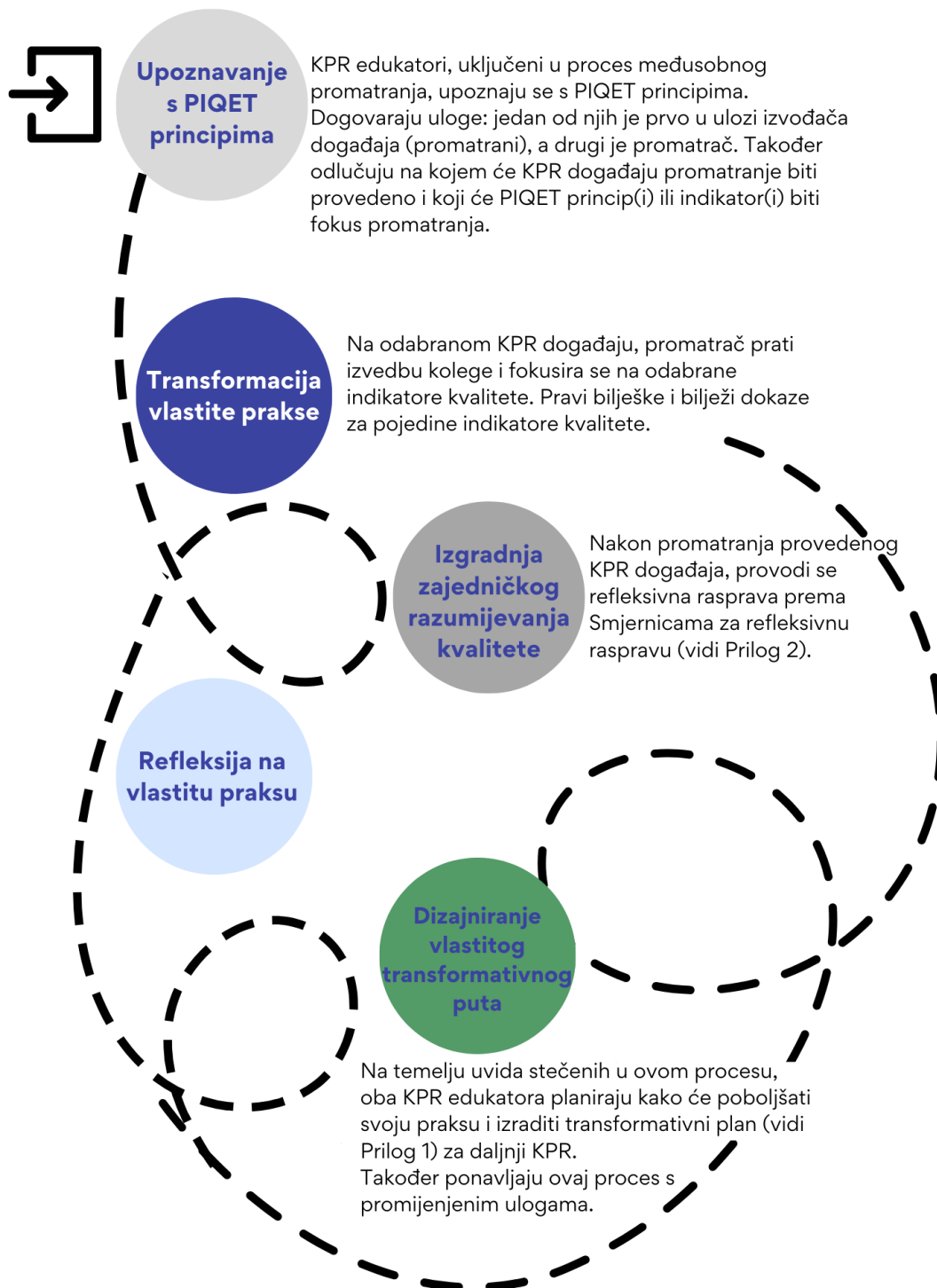
- poboljšanje prakse na temelju učenja i refleksije u parovima

Prednosti za KPR pružatelje:

- veća kvaliteta KPR prilika/događanja;
- zajedničko razumijevanje PIQET principa

Savjeti za primjenu suradničke refleksije s PIQET principima

- Osigurajte da su obje osobe (promatrani i promatrač) dobro upoznate s [PIQET principima](#) prije promatranja.
- Unaprijed definirajte svrhu promatranja, kao što je identificiranje specifičnih nastavnih strategija ili tehnika angažiranja sudionika.
- Dokumentirajte promatranja objektivno, fokusirajući se na ono što se događa, a ne na tumačenje ili ocjenjivanje u trenutku.
- Stvorite sigurno i podržavajuće okruženje za povratnu informaciju naglašavanjem međusobnog učenja, a ne evaluacije.
- Implementirajte predložene promjene te se u budućim promatranjima vraćajte na ta područja kako biste pratili napredak.

Ovdje možete pronaći više informacija o [PIQET principima](#).

3. GRUPNA REFLEKSIJA S PIQET PRINCIPIMA

Prednosti za KPR edukatore:

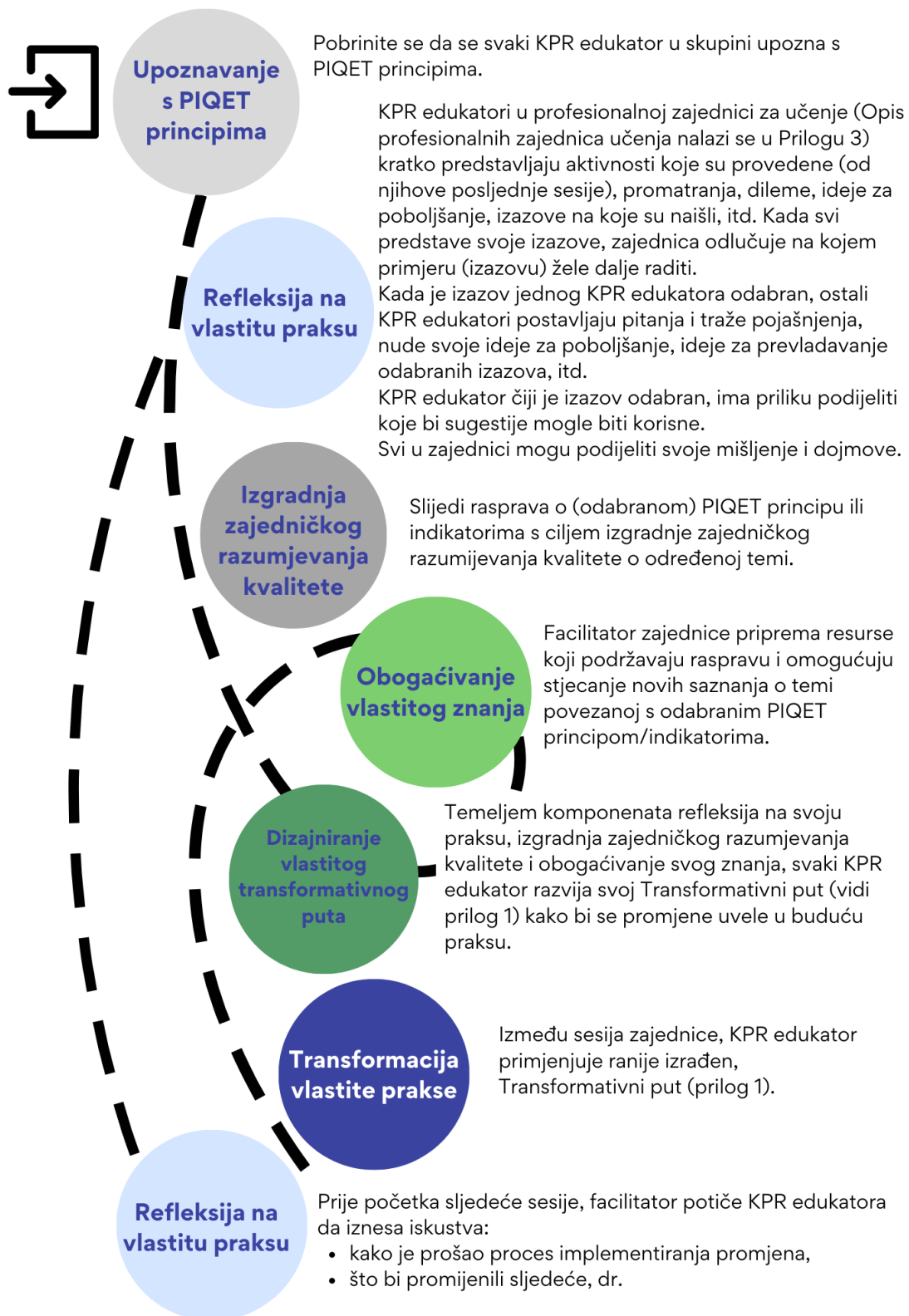
- poboljšanje prakse na temelju učenja i refleksije u grupi

Prednosti za KPR pružatelje:

- veća kvaliteta KPR prilika/događanja;
- zajedničko razumijevanje PIQET principa

Savjeti (za facilitatore) kako implementirati grupnu refleksiju s PIQET principima

- Osigurajte relevantne obrazovne resurse (literaturu, video materijale, lekcije) vezane uz indikator/kompetenciju koju želite poboljšati (pogledajte ovdje kompletan set [PIQET resursa](#)).
- Pobrinite se uspostaviti atmosferu povjerenja, tako da se svi osjećaju slobodnima otvoreno izraziti svoje izazove.
- Facilitirajte grupno dijeljenje iskustava i rješavanje problema među kolegama na uvažavajuć i podržavajuć način npr. korištenjem metode poticajnog uvida poput WANDA (pogledajte više u Temi 2 [PIQET programa](#)).
- Osigurajte da su svi uključeni i motivirani te da ne postoje hijerarhijski odnosi.

Ovdje možete pronaći više informacija o [PIQET principima](#).

4. EDUKACIJA KPR EDUKATORA TEMELJEMA NA PIQET PRINCIPIMA

Prednosti za KPR edukatore:

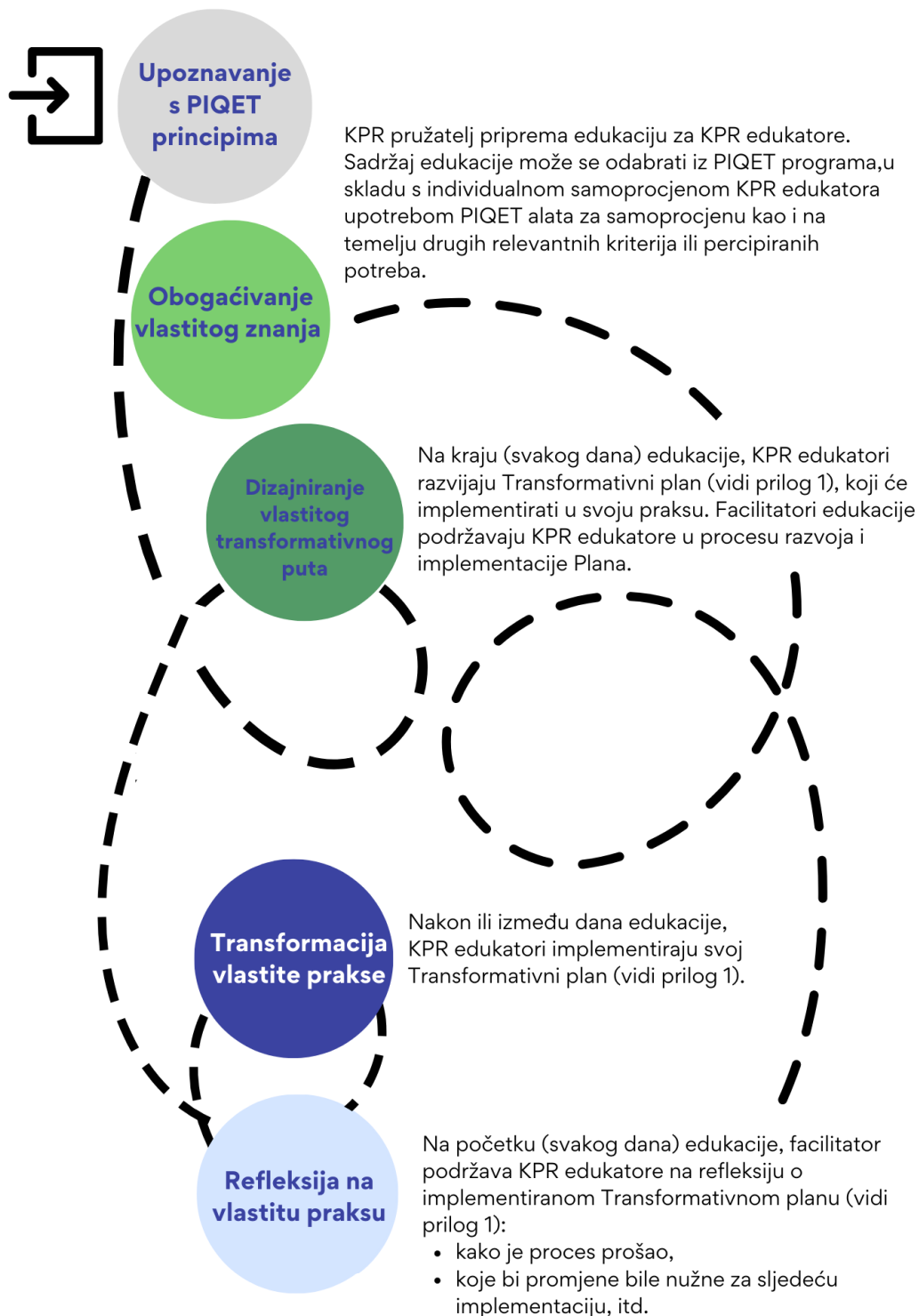
- stjecanje novih znanja;
- razvijanje novih kompetencija;
- poboljšanje prakse temeljeno na samorefleksiji.
-

Prednosti za KPR pružatelje:

- zapošljavanje i selekcija KPR edukatora temeljeni na PIQET principima;
- uspostavljena interna politika osiguravanja kvalitete.

Savjeti za implementaciju edukacije za KPR edukatore temeljenoj na PIQET principima

- **Planiranje edukacije:** preporučuje se da edukacija bude planirana u nekoliko dijelova kako bi sudionici imali vremena provesti promjene u svojoj praksi između dijelova.
- **Implementacija edukacije:** identificirajte potrebe sudionika prije implementacije edukacije.
- **Kontinuirani proces:** izbjegavajte jednokratne događaje, umjesto toga kombinirajte kontinuirane događaje s učenjem u grupama i međusobnim promatranjem, temeljeno na individualnim potrebama samih KPR edukatora.
- **Selekcija KPR edukatora:** koristite [PIQET principe](#) u procesu odabira kandidata (pri promatranju izvedbe, na intervjuu, itd.).

Ovdje možete pronaći više informacija o [PIQET principima ili PIQET programu](#) i [PIQET alat za samoprocjenu](#).

5. UVOĐENJE KPR EDUKATORA

Prednosti za KPR edukatore:

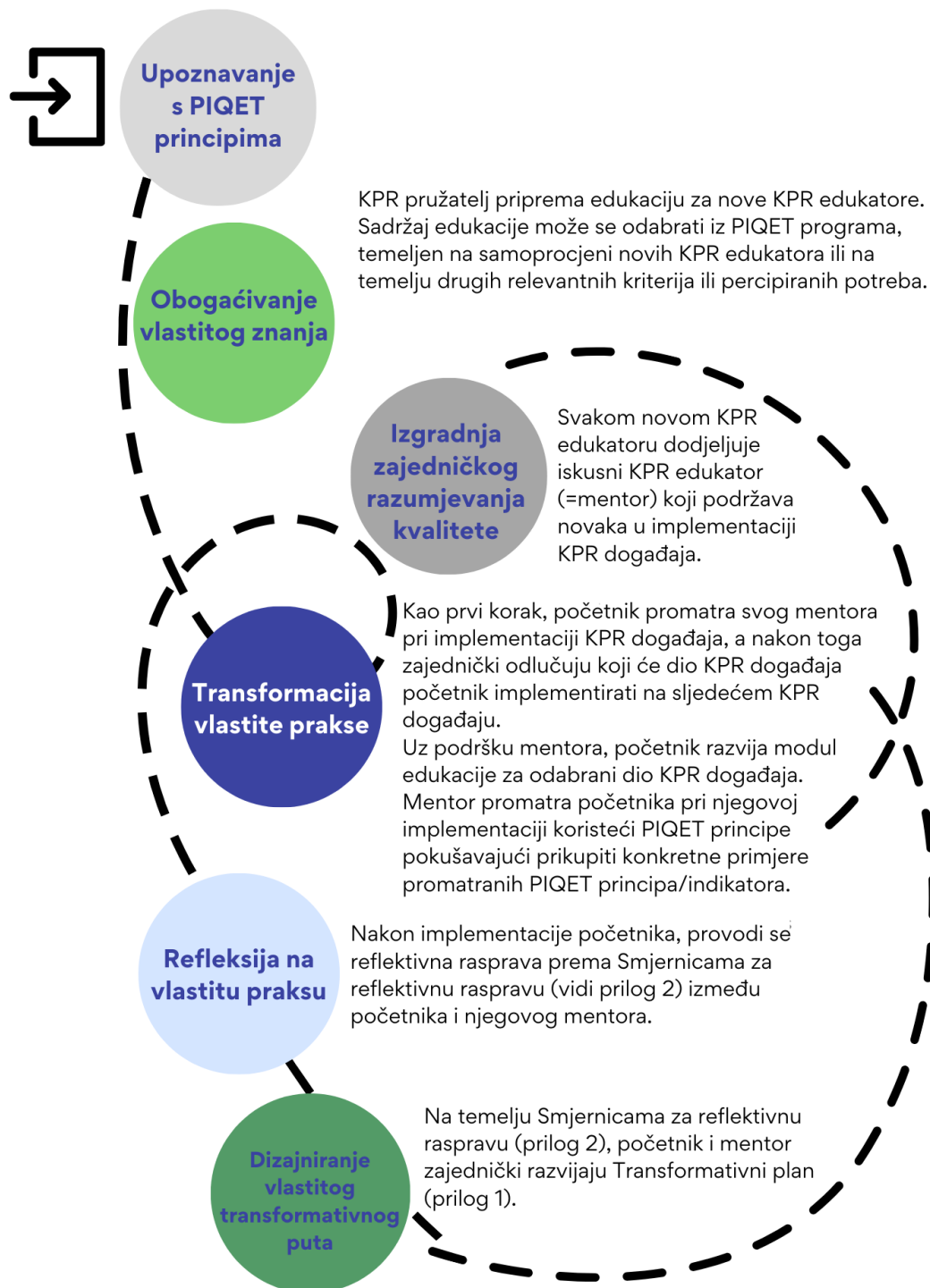
- stjecanje novih znanja;
- razvijanje novih kompetencija;
- poboljšanje prakse utemeljeno na samorefleksiji.

Prednosti za KPR pružatelje:

- zapošljavanje, selekcija i KPR edukatora temeljenih na PIQET principima;
- uspostavljene interne politike osiguravanja kvalitete.

Savjeti za uvođenje KPR edukatora u njihov rad

- Kao mentor:
 - pobrinite se da pokažete profesionalnost, prilagodljivost i entuzijazam u svom KPR događaju;
 - prepoznajte jedinstvene snage i područja za poboljšanje početnika te prilagodite svoje usmjerenje u skladu s tim;
 - stvorite siguran prostor u kojem se početnik može osjećati ugodno postavljati pitanja, dijeliti brige i tražiti pomoć;
 - pružite podršku za refleksiju (s pitanjima poput: što je išlo dobro, s kakvim su se izazovima suočili i što bi učinili drugačije);
 - pružite savjete za angažiranje sudionika, upravljanje teškim situacijama i prilagodbu različitim stilovima učenja;
 - potaknite početnika da se poveže s kolegama koji mogu ponuditi savjete, podijeliti iskustva i pružiti neformalnu podršku.
- **Planiranje edukacije:** preporučuje se da edukacija bude planirana u nekoliko dijelova kako bi KPR edukatori imali vremena za implementaciju promjena u svojoj praksi između dijelova.
- **Planiranje transformacijskog puta:** početnik i mentor dogovaraju KPR događaje na kojima će početnik sudjelovati; uključivanje u PLC početnika/KPR edukatora; podrška kolega itd.

Ovdje možete pronaći više informacija o [PIQET principima ili PIQET programu](#) i [PIQET alat za samoprocjenu](#).

Izvori

- Brajković, S. (2013.). *Zajednica učenja odgojno-obrazovnih djelatnika*, Zagreb: POU Korak po korak.
- Brajković, S., Matešić, M. Gotlin, B. i dr. (2023.). *Grupna refleksija kao pokretač kvalitetne pedagoške prakse*, Budimpešta, Ghent, Ljubljana, Zagreb: REC Projekt.
- Cochran - Smith, M. i Lyle, S. (2002). *Teacher Learning Communities – Teacher Learning and the New Professional Development, Community, Teacher Learning Communities*. <http://education.stateuniversity.com/pages/2483/Teacher-Learning-Communities.html>
- European Commission. (2013). *Supporting teacher competence development for better learning outcomes*. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. https://www.value-ecec.eu/wp-content/uploads/2019/11/ecec-quality-framework_en.pdf
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2018). *Monitoring the quality of early childhood education and care: complementing the 2014 ECEC quality framework proposal with indicators: recommendations from ECEC experts*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/99057>
- European Commission/EACEA/Eurydice. (2019). *Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition. Eurydice Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- International Step by Step Association. (2019). *Child-Centered, Democratic Preschool Classrooms*. Leiden: ISSA.
- Režek, M., Jager, J. i Mervic, T. (2020). *Supporting the collaboration between ECEC core and assisting practitioners: experiences of professional learning communities in two Slovenian pilot kindergartens*. Ljubljana: Educational Research Institute.
- Urban, M., Vandenbroeck, M., Peeters, J., Lazzari, A., i Van Laere, K. (2011). *Competence Requirements in Early Childhood Education and Care*. A study for the European Commission Directorate General for Education.

Prilozi

Prilog 1.: Transformativni plan (obrazac)

Prilog 2.: Smjernice za reflektivnu raspravu

Prilog 3.: Opis profesionalnih zajednica učenja (PZU)

Prilog 4.: Primjeri KPR događaja (edukacija) iz Hrvatske i Slovenije

Primjer pilot treninga za KPR edukatore iz Hrvatske

Primjer pilot treninga za KPR edukatore iz Slovenije

Prilog 1: Transformativni plan (obrazac)

Što želim postići?	Koje aktivnosti ću poduzeti da ostvarim taj cilj?	Koje resurse trebam?	Kada, u kojem razdoblju?	Kako ću pratiti napredak?	Osvrt na proces (ostvarivanja ciljevat)	Područja koja još treba unaprijediti
<p>Koji cilj želim postići?</p> <p>Koju specifičnu promjenu želim postići u svojoj praksi?</p>	<p>Koje konkretne korake i aktivnosti ću učiniti kako bi postigla cilj?</p> <p>Npr. pohađanje edukacija, radionica, konferencija; <i>samostalno učenje (istraživanje, čitanje, dr.); coaching, mentoriranje; kolegijalno praćenje; projekt, dr.</i></p>	<p>Kakvu vrstu podrške trebam?</p> <p>Tko mi može pomoći da doznam cilj?</p>	<p>Npr. kraj travnja, u sljedeća tri mjeseca, dr.</p>	<p>Koji su to pokazatelji napretka?</p>	<p>Koji su to najvažniji zaključci do kojih sam došla na svom transformativnom putovanju?</p> <p>Što sam naučila?</p> <p>Što se promjenilo u mom razmišljanju, razumjevanju, pogledu na cilj koji želim postići?</p>	<p>Koje izazove sada/još uvijek imam?</p> <p>Koji su sljedeći koraci?</p>

* Imajte na umu da bi osnova za postavljanje ciljeva trebale biti područja za rast koja ste identificirali kao rezultat svoje samorefleksije.

Prilog 2: Smjernice za refleksivnu raspravu

Prvo, promatrani ima priliku podijeliti svoja zapažanja, razmišljajući o svojoj ulozi, reakcijama sudionika, suradnji i bilo kojim značajnim specifičnostima. Razmatra pitanja kao što su:

- Koji su vaši dojmovi o promatranj lekciji?
- Kako biste ocijenili svoju ulogu?
- Je li se dogodilo nešto posebno? Ako da, što?
- Biste li nešto učinili drugačije? Ako da, što i zašto?

Zatim, promatrač dijeli svoje dojmove o lekciji, nakon čega slijedi rasprava o prikupljenim dokazima tijekom promatranja. Ovi dokazi klasificiraju se u relevantne indikatore, a sva otvorena pitanja koja postavi promatrač raspravljaju se kako bi se dodatno pojasnio kontekst. Promatrač također razmišlja o vlastitoj praksi, razmatrajući pitanja kao što su:

- Što radim u ovoj situaciji i zašto?
- Kako bih mogao postići ovaj cilj na drugi način?

Nakon toga razmišljaju o teorijskim konceptima koji stoje iza njihovih praksi i nastoje ujediniti svoje razumijevanje. Razmatraju i različite aktivnosti u kontekstu pristupa usmjerenog na sudionike, razmišljajući o pitanjima kao što su:

- Koji su teorijski temelji iza ovoga?
- Kako percipirate kvalitetnu interakciju sa sudionicima?
- Kako angažirate sudionike?
- Na što se fokusiram tijekom svoje pripreme?

Na kraju refleksivne rasprave, obrađuju pitanja kao što su:

- Kako ste se osjećali u ulozi promatrača/promatranog?
- Koje ste nove uvide stekli?
- Postoji li nešto posebno što biste željeli istaknuti? Ako da, što?

Prilog 3: Opis profesionalnih zajednica učenja (PZU)

PZU se definira kao „skupina novih i iskusnih edukatora koji se okupljaju tijekom vremena u cilju stjecanja novih informacija, razmatranja prethodnog znanja i uvjerenja, te nadograđivanja vlastitih i tuđih ideja i iskustava kako bi radili na specifičnom programu, koji ima za cilj poboljšanje prakse i unapređenje učenja učenika“ (Cochran-Smith i Lyle, 2002). Osnovni cilj PZU-a je profesionalni razvoj svojih članova prema postajanju kompetentnih, refleksivnih praktičara i izgradnja podržavajućeg okruženja koje omogućava profesionalni razvoj kroz izgradnju zajedničkog razumijevanja pedagoških koncepata, kvalitete prakse itd.

Rad PZU-a, u skladu s tim, ima za cilj podržati učitelje, kako emocionalno, tako i profesionalno, tijekom njihovog profesionalnog razvoja. PZU im pruža priliku za:

- kritičku refleksiju o vlastitom učenju;
- davanje povratnih informacija drugim članovima zajednice o kvaliteti njihovog poučavanja i učenja;
- dijeljenje konkretnih ideja s drugim učiteljima o tome kako poboljšati iskustvo učenja djece;
- motiviranje drugih učitelja da poboljšaju kvalitetu svog rada i pomoći im da uživaju u svom poslu (Brajković, 2019).

Kako bi se ovaj razvoj nesmetano odvijao, članovi PZU-a trebaju biti sposobni analizirati i istraživati pitanja i materijale od interesa; imati priliku povezati novo s poznatim; uvesti nove aktivnosti u svoj rad kako bi ih bolje razumjeli i integrirali; primati mentorske savjete kroz usmjerenje i objašnjenje; promatrati kako njihovi kolege rade; koristiti različite resurse kao osnovu za aktivnosti koje će provoditi u svom radu. (Caine i Caine, 2010, u Režek, Jager, Mervic, 2020).

Članovi PZU-a

Ključna osoba u PZU-u je lider. Njegova/njena uloga je olakšati zajedničku izgradnju znanja među članovima (koristeći PIQET principe) umjesto da bude smatrana stručnjakom za temu na kojoj rade.

Članovi PZU-a su KPR edukatori. Njihova uloga je aktivno sudjelovati na mjesečnim sastancima reflektirajući na vlastitu praksu uz podršku PIQET principa kao i mijenjati svoju praksu na temelju tih refleksija.

Više informacija o PZU-u možete pronaći u sljedećim resursima:

- [Sanja Brajković: Zajednica učenja odgojno-obrazovnih djelatnika](#)
- Sanja Brajković, Marina Matešić, Bojana Gotlin i dr., [Grupna refleksija kao pokretač kvalitetne pedagoške prakse](#)

Prilog 4: Primjeri KPR događaja (edukacija) iz Hrvatske i Slovenije

Ovdje su primjeri dva KPR događaja dizajnirana temeljem [PIQET principa](#). Primjeri su prilagođeni specifičnim potrebama i očekivanjima pozvanih sudionika iz Hrvatske i Slovenije. Pokazuju kako se [PIQET program](#) može iskoristiti uz naglasak na važnosti prilagodbe programa specifičnom kontekstu u kojem radite. Primjeri se fokusiraju na sadržajnu dimenziju edukacije; dodatni elementi poput ledolomaca, opuštajućih aktivnosti i drugih vježbi trebaju biti uključeni prema vašoj procjeni.

Primjeri pilot treninga za KPR edukatore iz Hrvatske

Edukaciji je prethodila vježba samoprocjene koju su treneri [Pučkog otvorenog učilišta Korak po korak](#) (Korak) učinili unaprijed. Temeljem rezultata Korak je imao priliku prilagoditi sadržaj programa na temelju područja koja su treneri označili za poboljšanje. Naime, većina Korakovih trenera prošla je edukacije o uvažavanju različitosti. Stoga ova tema nije bila uključena, iako su neki aspekti osvještavanja predrasuda bili uključeni u provedbi sadržaja. Većina Korakovih trenera su i mentori (i savjetnici), odnosno imaju formalno položajno zvanje ili iskustvo u tome, zbog čega je treći blok bio najmanje tražen od strane sudionika. Većina sudionika u svojoj samoprocjeni navela je da traže dodatnu podršku u različitim **načinima na koji odrasli uče**, **motivacijskom**, **participativnom** i **interaktivnom učenju**, kao i u **digitalnim vještinama**.

Primjeri pilot treninga za KPR edukatore iz Hrvatske

Ishodi učenja	Blokovi	Teme	Mini lekcije	Aktivnosti/ Video
<p>svjesno promišlja sadržaj i načine prenošenja znanja, prepoznajući da implicitna pedagogija igra značajnu ulogu u našem pristupu poučavanju i predmetnom znanju</p> <p>posjeduje vještinu dijeljenja znanja, prenošenja teorijskih koncepata kroz praktičnu primjenu</p> <p>razumije kako odrasli uče, različite stilove učenja i druge aspekte različitosti u učenju te ima vještinu primijeniti to u dizajnu i izvedbi</p> <p>posjeduje opće vještine podrške, pokazuje empatiju, aktivno i konstruktivističko slušanje</p> <p>ima strategije i pristupe za demokratsko i inkluzivno obrazovanje</p>	br. 1: Temeljno znanje, vještine i stavovi	Više od predmetne ekspertize	Ekspertiza i kritičko promišljanje o tome kako se stvara znanje (str. 12)	<p>Aktivnost: Nesvjesne predrasude i samo-refleksivna vježba (str. 14)</p> <p>Video: The danger of a single story (Chimamanda Ngozi Adichie, 2009) (str. 14)</p>
<p>posjeduje vještinu dijeljenja znanja, prenošenja teorijskih koncepata kroz praktične implikacije</p> <p>razumije kako odrasli uče, različite stilove učenja i druge aspekte različitosti u učenju te ima vještinu primijeniti to u dizajnu i izvedbi</p>	br. 1: Temeljno znanje, vještine i stavovi	Pedagoške i komunikacijske vještine	<p>Strategije poučavanja odraslih (str. 15)</p> <p>Komunikacijske vještine (str. 26)</p>	<p>Aktivnost: Otkrij svoj stil učenja (vježba samoprocjene) (str. 21)</p> <p>Aktivnost: VAKOG exercise (str. 22)</p> <p>Aktivnost: Aktivno i konstruktivističko slušanje (str. 26)</p>

Ishodi učenja	Blokovi	Teme	Mini lekcije	Aktivnosti/ Video
<p>posjeduje opće vještine podrške, pokazuje empatiju, zna aktivno i konstruktivistički slušati</p> <p>ima strategije i pristupe za demokratsko i inkluzivno obrazovanje</p>				<p>Aktivnost: Otvorena pitanja (str. 33)</p> <p>Aktivnost: Vježba jezika žirafe (str. 37)</p>
<p>razumije stilove učenja odraslih i posjeduje vještine za facilitiranje učenja odraslih</p> <p>posjeduje znanje o pristupu usmjerenom na sudionika i participativnim metodama te vještine kako ih implementirati u dizajnu i izvedbi</p> <p>svjestan je da pristup usmjeren na sudionike donosi koristi sudionicima i cijeni njihovu kreativnost, različite točke gledišta i dijeljenje njihovih iskustava</p> <p>posjeduje vještine i znanja u facilitiranju učenja temeljenog na demokratskim vrijednostima</p>	<p>br. 2. Interaktivno poučavanje i strategije učenja</p>	<p>Poučavanje usmjereno na sudionika, participativne metode i demokratske vrijednosti</p> <p>ICT Skills</p>	<p>Poučavanje usmjereno na sudionika, interaktivno i demokratsko poučavanje (str. 50)</p>	<p>Aktivnost: Vježba unaprjeđenja programa (str. 25)</p> <p>Aktivnost: Samoprocjena digitalnih vještina poučavanja (str. 61)</p>

Nakon edukacije, odnosno tijekom završnih refleksija i samoprocjene nakon edukacije, treneri su **izrazili želju za sudjelovanjem u više sličnih događaja**, optimalno jednom ili dvaput godišnje, ponovno prepoznajući potrebu za vlastitim KPR-om i podrškom Koraka u tome. Također su **pozdravili pristup usmjeren na sudionika, temeljen na individualnim potrebama**, naglašavajući važnost videa, interaktivnih i samostalnih aktivnosti, umjesto samo lekcija.

Primjeri pilot treninga za KPR edukatore iz Slovenije

Edukacija je bila namijenjena trenerima i liderima profesionalnih zajednica učenja (PZU). Obje skupine KPR edukatora provode KPR događaje unutar Mreže vrtića i osnovnih škola Step by Step, koju koordinira [Pedagoški inštitut](#), odnosno njegov Step by Step Centar za kvalitetu u obrazovanju. Sadržaj edukacije bio je temeljen na rezultatima samoprocjene koju su pozvani sudionici proveli prije edukacije. Sudionici su samoprocijenili svoju razinu implementacije [PIQET principa](#) u svojoj praksi. Ispostavilo se da su sudionici najviše oskudijevali znanjem u područjima **inkluzije, različitosti i prepoznavanja predrasuda, participativnog pristupa i demokratskih vrijednosti** te **profesionalnog razvoja i brige o sebi**. Stoga se edukacija fokusirala na ova tematska područja.

Pri dizajniranju edukacije, odabrali smo sadržaj i aktivnosti predložene u [PIQET programu](#). Budući da je PIQET program edukacije temeljen na *pristupu „odaberi i kombiniraj“*, imali smo mogućnost potpuno ga prilagoditi potrebama i prethodnom znanju sudionika

Primjeri pilot treninga za KPR edukatore iz Slovenije

Ishodi učenja	Blokovi	Teme	Mini lekcije	Aktivnosti/ Video
svjestan je da pristup usmjeren na sudionike donosi koristi sudionicima i cijeni njihovu kreativnost, različite točke gledišta i dijeljenje njihovih iskustava	br. 2: Interaktivno poučavanje i strategije učenja	Poučavanje usmjeren na sudionika, participativne metode i demokratske vrijednosti	Poučavanje usmjeren na sudionika, interaktivno i demokratsko pučavanje	/
ima interkulturalne i vještine uvažavanja različitosti koristi svoje teorijsko i kontekstualno znanje o sudionicima kako bi pružio podršku reflektira o osobnim pristranostima	br. 1: Temeljno znanje, vještine i stavovi	Različitosti, inkluzija i svijest o predrasudama	Osjetljivost na različitosti, interkulturalna i međukruturalna komponenta	Aktivnost: Tri kulture (str. 41)
			O predrasudama i stereotipima	Video: <i>Would you stop if you saw this little girl on the street?</i> UNICEF (str. 44)
			Dekonstruiranje predrasuda i pomak k inkluzivnom promišljanju	Aktivnost: Dekonstruiranje predrasuda i pomak ka inkluzivnom promišljanju (str. 47)
				Video: Stop stereotypes and discrimination

Ishodi učenja	Blokovi	Teme	Mini lekcije	Aktivnosti/ Video
<p>posjeduje znanje o i angažira se u transformativnim praksama prilikom planiranja i implementacije KPR događaja</p> <p>posjeduje vještine za facilitiranje učenja usmjerenog na promjene</p>	br. 3: Evaluacija i responzivna prilagodba	Učenje usmjereno na promjene i transformativne prakse	Mezirowljeva teorija transformativnog učenja	<i>Video: The danger of a single story</i> (Chimamanda Ngozi Adichie, 2009) (str. 14), praćen raspravom (vježba transformativnog dijaloga) (str. 74)
<p>svjestan je važnosti dubokog razumijevanja vlastitog predmetnog područja</p> <p>namjerno razmatra pristupe poučavanju i sadržaj predmeta, prepoznajući da implicitna pedagogija igra značajnu ulogu u našem pristupu učenju i predmetnom području</p>	br. 1: Temeljno znanje, vještine i stavovi	Više od predmetne ekspertize	Ekspertiza i kritičko promišljanje o tome kako se stvara znanje	/
<p>posjeduje znanje o i angažira se u transformacijskim praksama prilikom planiranja i implementacije KPR događaja</p> <p>posjeduje vještine facilitiranja učenja usmjerenog na promjene</p> <p>posjeduje vještine podrške i motivacije</p> <p>razumije važnost i promiče mreže i saveznike (kolege, roditelje, članove zajednice) kao koalicije za promjene</p>	br. 3: Evaluacija i responzivna prilagodba	Učenje usmjereno na promjene i transformativne prakse	Učenje usmjereno na promjene i transformativne prakse	<p>Aktivnost: Vježba samoprocjene</p> <p>(Sudionici samoreflektiraju na PIQET indikatore povezane s promicanjem participativnih metoda i poticanjem pristupa usmjerenog na promjene. Aktivnost je praćena facilitiranim razgovorom.)</p>

Ishodi učenja	Blokovi	Teme	Mini lekcije	Aktivnosti/ Video
svjestan je važnosti brige o sebi i zna kako je primijeniti	br. 4: Održivi profesionalni rast	Profesionalni razvoj i briga o sebi	Razumjevanje stresa i njegovih posljedica	<p>Aktivnost: Oblak riječi vezanih uz brigu o sebi (str. 79)</p> <p>Aktivnost: Vježba samoprocjene (str. 83)</p> <p>Aktivnost: Mapiranje resursa za nošenje sa stresom (str. 87)</p> <p>Aktivnost: Krug briga</p>

Sudionici su sadržaj smatrali zanimljivim i korisnim, a što je najvažnije, odgovorio je na njihove potrebe. Posebno ih se dojmio dio o predrasudama i stereotipima, o tome kako se nesvjesno razvijaju i teško ih je prevladati. Također, Mezirowova teorija transformativnog učenja spomenuta je kao vrlo praktična i vrijedna za njihov rad. U budućem izvođenju seminara ili facilitiranju profesionalnih zajednica učenja planiraju **staviti još veći naglasak na prepoznavanje potreba i očekivanja sudionika** te ih aktivno adresirati tijekom edukacija.

Na kraju edukacije, tijekom završnih refleksija, sudionici su izrazili **važnost ovakvih događaja za njihov KPR**. Pozitivno su procijenili trajanje edukacije koje je bilo posvećeno temama s kojima nisu upoznati te tempo edukacije (uzimajući u obzir njihove potrebe i razumijevanje sadržaja na licu mjesta). Ukupno su bili vrlo zadovoljni, posebno s obzirom da je **događaj bio posebno dizajniran za njih kao KPR edukatore** a osobito što su takve prilike u domaćem kontekstu prilično rijetke.

picqet